

Wyrok z dnia 2 grudnia 2008 r.

III PK 35/08

Maksymalna wartość świadczeń dodatkowych przyznawanych pracownikowi objętemu ustawą z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz.U. Nr 26, poz. 306 ze zm.) nie może przekraczać dwunastokrotności jego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę. Do kwoty tego limitu nie są zaliczane inne świadczenia związane z pracą wypłacane na podstawie prawa wewnątrzzakładowego, które mogą przysługiwać wszystkim pracownikom. Tylko świadczenia dodatkowe (a zatem inne lub wyższe od powszechnie należnych) wymagają przyznania i podlegają ograniczeniom co do wysokości wynikającym z art. 11 ust. 2 tej ustawy. W tym znaczeniu odprawa emerytalna nie jest świadczeniem dodatkowym.

Przewodniczący SSN Małgorzata Gersdorf (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Myszka, Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 2 grudnia 2008 r. sprawy z powództwa Stanisławy P. przeciwko Zakładowi Gospodarki Mieszkaniowej Spółce z o.o. w P. o wyrównanie odprawy emerytalnej i nagrody jubileuszowej, na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 18 lutego 2008 r. [...]

1. u c h y l i ł zaskarżony wyrok i oddalił apelację,
2. zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki Stanisławy P. kwotę 1.350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 5 listopada 2007 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Puławach zasądził od pozwanego Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej Spółki z o.o. w P. na rzecz powódki Stanisławy P. tytułem wyrównania odprawy emerytalnej kwotę

16.815,12 zł oraz tytułem wyrównania nagrody jubileuszowej kwotą 16.015,08 zł - obie kwoty wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia zapłaty; a nadto kwotę 1.800 zł tytułem kosztów procesu. Wyrokowi w części uwzględniającej powództwo do kwoty 6.260,95 zł został nadany rygor natychmiastowej wykonalności.

W motywach tego rozstrzygnięcia Sąd Pracy powołał się na następujące ustalenia faktyczne. Stanisława P. była zatrudniona w Zakładzie Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w P. do dnia 31 grudnia 2006 r. na stanowisku głównego księgowego, tj. stanowisku objętym zakresem podmiotowym ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz.U. Nr 26, poz. 306 ze zm., zwanej dalej ustawą kominową). Pismem z dnia 2 maja 2001 r. została Stanisławie P. przyznana odprawa emerytalna i nagroda jubileuszowa na zasadach i w wysokości określonej w wewnętrznych przepisach płacowych obowiązujących w Zakładzie Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w P. Stosunek pracy powódki został rozwiązany za porozumieniem stron z uwagi na przejście powódki na emeryturę. Na dzień 31 grudnia 2006 r. Stanisława P. legitymowała się stażem pracy wynoszącym 39 lat 7 miesięcy i 21 dni. W grudniu 2006 r. wynagrodzenie powódki wynosiło 6.566,04 zł. W Zakładzie Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w P. obowiązuje regulamin wynagradzania, którego załącznik nr II pkt 1 przewiduje wypłatę na rzecz pracowników nagród jubileuszowych za długoletnią pracę, których wysokość uzależniona jest od stażu pracy. Wysokość nagrody jubileuszowej po 40 latach pracy wynosi 500% miesięcznego wynagrodzenia pracownika otrzymywanego w dniu nabycia prawa do nagrody. Hipotetyczna wysokość nagrody jubileuszowej jaką winna otrzymać Stanisława P. po 40 latach pracy wynosi 32.830,20 zł. Regulamin wynagradzania Zakładu Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w P. przewiduje także wypłatę na rzecz pracowników odpraw emerytalnych. Odprawa emerytalna po 35 latach pracy wynosi 500% miesięcznego wynagrodzenia otrzymanego przez pracownika w dniu nabycia prawa do odprawy. Hipotetyczna wysokość odprawy emerytalnej jaką winna otrzymać Stanisława P. po 35 latach pracy wynosi 32.830,20 zł. Pracodawca powołując się na art. 11 ust. 2 ustawy kominowej wypłacił na rzecz Stanisławy P. kwotę 16.015,08 zł tytułem nagrody jubileuszowej.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Puławach wskazał w uzasadnieniu wyroku, że spór między stronami koncentrował się wyłącznie wokół interpretacji art. 5 i art. 11 ustawy kominowej, które regulują zasady przyznawania świadczeń dodatkowych. Z treści art. 11 ustawy kominowej Sąd Rejonowy wywiódł, iż w stosunku do osób kie-

rujących podmiotami nie tylko nie jest wyłączone otrzymanie przez te osoby od pracodawcy świadczeń z tytułu zatrudnienia na zasadach przewidzianych w regulaminie wynagradzania lub innych wewnętrznych czy też ponadzakładowych aktach, lecz nawet mogą być im przyznane świadczenia inne rodzajowo niż określone w regulaminach wynagradzania lub też świadczenia przewidziane w regulaminach lecz w wyższej wysokości, niż wynikająca z regulaminu. W przypadku jednakże przyznania świadczenia innego lub wyższego niż określone w regulaminie wynagradzania, a więc świadczenia dodatkowego w rozumieniu art. 11 ustawy kominowej, ich łączna wysokość w ciągu roku, nie może przekroczyć dwunastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego dla ustalenia wynagrodzenia miesięcznego osoby, której takie świadczenie zostało przyznane. Sąd Rejonowy podkreślił też, iż dokonując *ad casum* wykładni prawa należy mieć na uwadze treść art. 241²⁶ § 2 k.p., zgodnie z którym układ zakładowy nie może określać warunków wynagradzania pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy, w rozumieniu art. 128 § 2 pkt 2 k.p., oraz osób zarządzających zakładem pracy na innej podstawie niż stosunek pracy. Tym samym, w stosunku do osób objętych zakresem podmiotowym ustawy kominowej, które są osobami zarządzającymi zakładem pracy w imieniu pracodawcy (a taką osobą jest powódka) świadczeniami dodatkowymi będą: a) świadczenia w ogóle nie przewidziane w ZUZP, b) świadczenia w układzie tym przewidziane, ale przyznane w wyższej wysokości niż określona w układzie, c) świadczenia, co prawda uregulowane w ZUZP w stosunku do ogółu pracowników, do których jednakże osoby zarządzające nie mogą nabyć prawa wprost z mocy ZUZP, z uwagi na treść art. 241²⁶ § 2 k.p., co nie wyłącza możliwości ich przyznania w trybie wskazanego wyżej art. 11. Dla powódki maksymalna wysokość świadczeń dodatkowych jakie mogły być jej przyznane na podstawie ustawy kominowej zamykała się kwotą 32.030,16 zł. Stąd też dla rozstrzygnięcia o zgłoszonych w niniejszej sprawie żądaniach powódki o wyrównanie odprawy emerytalnej i nagrody jubileuszowej, a w konsekwencji określenia maksymalnej wysokości tych świadczeń, niezbędna była analiza czy odprawa emerytalna i nagroda jubileuszowa są świadczeniami dodatkowymi w rozumieniu art. 11 ustawy kominowej. Bezsporna jest okoliczność, iż prawo do każdego z tych świadczeń uregulowane zostało w treści regulaminu wynagradzania obowiązującego w pozwanej spółce oraz iż każde z nich zostało powódce przyznane w wysokości określonej w regulaminie.

Co do odprawy emerytalnej Sąd Rejonowy uznał, że odprawa emerytalna przewidziana w regulaminie wynagradzania pozwanej nie jest świadczeniem dodatkowym w rozumieniu art. 11 ustawy kominowej, a w konsekwencji, że jej wysokość nie jest limitowana do kwoty stanowiącej dwunastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego dla ustalenia wynagrodzenia miesięcznego osoby, której takie świadczenie zostało przyznane. A zatem powódka ma prawo do pełnej odprawy emerytalnej co wymagało zasądzenia dodatkowo na rzecz powódki kwoty 16.815,12 zł.

Odnosząc się do żądania wyrównania nagrody jubileuszowej Sąd Rejonowy wskazał, iż świadczenie to - uregulowane w regulaminie wynagradzania - ma charakter wynagrodzeniowy, a tym samym, zgodnie z art. 241²⁶ § 2 k.p. powódka nie mogła nabyć prawa do nagrody jubileuszowej na mocy samego regulaminu wynagradzania. W niniejszej sprawie nagroda jubileuszowa została przyznana powódce jako świadczenie dodatkowe określone w art. 11 ustawy kominowej, którego wysokość limitowana jest dwunastokrotnością miesięcznego wynagrodzenia przyjętego dla ustalenia wynagrodzenia miesięcznego powódki. Konsekwencją powyższego jest ograniczenie jej wysokości do kwoty 32.030,16 zł. Stąd też, wobec wypłacenia przez pracodawcę na rzecz Stanisławy P. tytułem nagrody jubileuszowej za 40 lat pracy jedynie kwoty 16.015,08 zł zasadne jest - zdaniem Sądu Rejonowego zasądzenie na rzecz powódki dodatkowej kwoty 16.015,08 zł stanowiącej różnicę pomiędzy świadczeniem należnym - maksymalną wysokością nagrody jubileuszowej (z zastosowaniem ograniczenia wprowadzonego art. 11 ustawy kominowej), a kwotą faktycznie wypłaconą, która to różnica stanowi kwotę 16.015,08 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia zapłaty. Z tego względu i na podstawie wskazanych przepisów Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z pozwem.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył apelacją pozwany, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i nieuwzględnienie przepisów rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi oraz trybu ich przyznania (Dz.U. Nr 14, poz. 139), a zwłaszcza jego § 2 ust. 1 przez przyjęcie, że odprawa emerytalna nie jest świadczeniem dodatkowym oraz § 3 ust. 2 w związku z art. 11 ust. 2 ustawy kominowej przez nieuwzględnienie, że maksymalna wartość świadczeń dodatkowych, tj. nagrody jubileuszowej i odprawy pieniężnej nie może przekroczyć w ciągu roku

określonego limitu. Wskazując na te zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik powódki wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy uznał zasadność apelacji i w wyroku z dnia 18 lutego 2008 r. [...] zmienił zaskarżony wyrok, oddalając powództwo. W motywach swego orzeczenia Sąd Okręgowy podkreślił, że ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i Sąd Okręgowy w pełni je akceptuje. Natomiast wykładnia prawa dokonana przez Sąd *meriti* jest błędna.

W tej sprawie Sąd drugiej instancji w pełni podzielił pogląd apelującej Spółki, podkreślając, że w świetle omówionej regulacji ustawy kominowej i przepisów wykonawczych przyznane i wypłacone powódce przez pozwaną oba świadczenia w postaci nagrody jubileuszowej i odprawy emerytalnej są świadczeniami dodatkowymi, co do których ma zastosowanie limit roczny wynoszący dwunastokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego dla ustalenia wynagrodzenia miesięcznego powódki, tj. 32.030,16 zł. Dlatego na podstawie powołanych przepisów oraz przepisu art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił.

Skargę kasacyjną od przedstawionego wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie złożyła powódka, zaskarżając orzeczenie w całości, zarzucając mu na podstawie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. naruszenie przepisów prawa materialnego przez: 1. błędną wykładnię przepisów art. 5 ust. 2 i art. 11 ust. 1 ustawy kominowej oraz przepisów § 2 i 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi, oraz trybu ich przyznawania, 2. niewłaściwe zastosowanie art. 11 ust. 2 ustawy kominowej, przez zastosowanie tego przepisu do odprawy emerytalnej przysługującej powódce będącej osobą wymienioną w art. 2 pkt 4 ustawy bezpośrednio na podstawie regulaminu wynagradzania obowiązującego u pracodawcy.

Skarżąca na podstawie art. 398⁴ § 1 pkt 3 oraz art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. przedstawiła istotne jej zdaniem zagadnienie prawne, wymagające oceny Sądu Najwyższego, tj. problem określenia zakresu znaczeniowego pojęcia "świadczenia dodatkowego", o którym mowa w art. 5 ust. 2 i art. 11 ust. 1 i 2 ustawy kominowej, w

szczegółności wskazała na konieczności ustalenia, czy- „świadczeniem dodatkowym” jest również świadczenie z tytułu zatrudnienia, które nie jest inne lub wyższe niż ustalone w wymienionych przepisach płacowych.

Powódka powołała się także na potrzebę wykładni przepisów art. 5 ust. 2 i art. 11 ust 1 ustawy kominowej jako wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Owa rozbieżność wynika zdaniem powódki z motywów wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2005 r., I PK 174/04 (OSNP 2005 nr 20, poz. 319) oraz z dnia 11 lipca 2008 r., I PK 290/05 (OSNP 2007 nr 13-14, poz. 192). Sąd Najwyższy stwierdził w tych orzeczeniach, że świadczenie z tytułu zatrudnienia (np. odprawa emerytalna) przysługujące na podstawie przepisów płacowych obowiązujących u pracodawcy w wysokości określonej w tych przepisach, a zatem niebędące świadczeniem innym lub wyższym niż ustalone w nich, nie może być uznane za świadczenie dodatkowe w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy. W tej sytuacji Sąd Najwyższy nie znalazł również podstaw do zastosowania w odniesieniu do takich świadczeń przepisu art. 11 ust. 2 ustawy kominowej. Odmienny pogląd natomiast został wyrażony w wyroku z dnia 10 stycznia 2006 r., I PK 115/05 (OSNP 2006 nr 21-22, poz. 327), w którym Sąd Najwyższy uznał, że „świadczeniami dodatkowymi mogą być zarówno świadczenia przewidziane w układzie zbiorowym pracy, jak i takie, których układ nie przewiduje”.

Na zasadzie art. art. 398⁴ § 1 pkt 3 oraz art. 398¹⁵ § 1 i art. 398¹⁶ k.p.c., skarżąca wniosła o: 1. uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego, względnie; 2. zmianę w całości zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 5 listopada 2007 r. i przyznanie powódce od pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest usprawiedliwiona. Podstawowe znaczenie dla oceny zasadności skargi kasacyjnej ma wykładnia art. 5 i art. 11 ustawy kominowej w związku z postanowieniami § 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi, oraz trybu ich przyznawania, a także ustalenie zakresu pojęciowego terminu prawnego

„świadczenia dodatkowe”. Terminem tym bowiem operują powołane przepisy, przy czym terminowi temu nie można nadać znaczenia potocznego nie tylko dlatego, że używa go ustawodawca, ale także, a może przede wszystkim, dlatego że potoczne znaczenie tego pojęcia jest znacznie szersze. I tak np. oceniane w praktyce jako świadczenia dodatkowe nagrody roczne (art. 10 ustawy kominowej) i odprawy z tytułu rozwiązania stosunku zatrudnienia (art. 12 ustawy kominowej) nie są desygnatem tego pojęcia w ustawie kominowej. Innymi słowy, za świadczenia dodatkowe z ustawy kominowej można uznać tylko takie świadczenia, o których ustawa tak stanowi. Świadczenia te są limitowane do pewnej kwoty. Limit dotyczy jednak tylko tych wypłat, którym można przypisać walor „dodatkowości”. Od znaczenia zatem, jakie nadamy pojęciu „świadczenia dodatkowe” zależy zasadność roszczeń powódki, przy czym Sądy obu instancji zajęły odmienne stanowisko w sprawie.

Sąd Rejonowy ocenił, iż pod pojęciem „świadczenie dodatkowe” z ustawy kominowej należy rozumieć tylko świadczenie inne lub wyższe od przyjętych w prawie wewnątrzzakładowym, ale zawsze mieszczące się w katalogu opisanym w art. 5 ustawy kominowej. Z kolei Sąd drugiej instancji stanął na stanowisku, iż każde świadczenie zamieszczone w katalogu świadczeń dodatkowych w rozporządzeniu jest świadczeniem dodatkowym i wchodzi w limit wypłaty, o którym mowa w art. 11 ust. 2 ustawy kominowej i to niezależnie od jego wysokości i od faktu, czy wynika czy też nie z norm wewnątrzzakładowych.

Rozpoczynając rozważania nad wykładnią prawa w omawianym tu zakresie wypada wskazać, iż świadczenia dodatkowe z ustawy kominowej znajdowały się już kilkakrotnie w sferze zainteresowań Sądu Najwyższego, przez co zostały już w pewnej mierze zdefiniowane. Wystarczy przywołać tu wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 września 2003 r., I PK 290/05 (OSNP 2007 nr 13-14, poz. 192); z dnia 11 kwietnia 2006 r., II PK 219/05 (OSNP 2007 nr 7-8, poz. 96); z dnia 23 czerwca 2005 r., II PK 289/04 (OSNP 2006 nr 5-6, poz. 77); z dnia 11 lipca 2006 r., I PK 290/05; z dnia 10 stycznia 2006 r., I PK 115/05 (OSNP 2006 nr 21-22, poz. 327); z dnia 16 lutego 2005 r., I PK 174/04 (OSNP 2005 nr 20, poz. 319). Z wyroków tych wynika generalnie, że ograniczenia wprowadzone ustawą kominową nie dotyczą wielu świadczeń zwyczajowo uznawanych za dodatkowe (np. odprawy emerytalne, odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji). Z wyroków tych można wyprowadzić spostrzeżenie natury ogólnej, że ograniczenia ustawowe co do należnych świadczeń oraz tryb ich przyznawania, uregulowany w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 2003

r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych nie dotyczą odprawy emerytalnej, odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji, odszkodowania za wadliwe rozwiązanie stosunku pracy. W wyroku I PK 174/04 Sąd Najwyższy wskazał, że zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy kominowej osobom, których ona dotyczy, przysługuje wynagrodzenie miesięczne i mogą im być przyznane świadczenia dodatkowe. Definicja świadczeń dodatkowych znajduje się w art. 11 ust.1 omawianej ustawy, w myśl którego należy przez to pojęcie rozumieć świadczenia bytowe, socjalne, komunikacyjne oraz ubezpieczenia majątkowe inne bądź wyższe niż ustalone w regulaminach wynagradzania, zakładowych i ponadzakładowych układach zbiorowych pracy oraz w odrębnych przepisach. Odprawa emerytalna może być zatem uznana za świadczenie dodatkowe w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy. Zdaniem Sądu Najwyższego orzekającego w sprawie I PK 174/04 odprawa emerytalna nie jest objęta zakazem i ograniczeniami wynikającymi z art. 5 ust. 1 ustawy bowiem nie jest wynagrodzeniem, a przepis art. 5 ust. 1 ustawy kominowej dotyczy tylko wynagrodzenia. Ustawa nie wprowadza zakazu wypłacania osobom objętym jej przepisami odpraw emerytalnych przewidzianych Kodeksem pracy lub układem zbiorowym. Zakaz taki musiałby być zdaniem Sądu Najwyższego orzekającego w sprawie I PK 174/04 wyraźny, bowiem ustawa zawiera uregulowania o charakterze wyjątkowym, które nie poddają się wykładni rozszerzającej. Aprobując zaprezentowaną w sprawie I PK 174/04 interpretację trzeba wskazać, że w powołanych orzeczeniach Sąd Najwyższy nie ocenił - i nie musiał oceniać - frontalnie, czy świadczenie dodatkowe z ustawy kominowej to świadczenie odmienne od tych, które otrzymują pozostali pracownicy lub takie samo lecz wyższe, czy też świadczenie dodatkowe w rozumieniu ustawy to każde świadczenie, które wchodzi w zakres świadczeń opisanych w art. 5 i art. 11 ustawy kominowej, niezależnie od tego czy przysługuje na podstawie prawa wewnętrznego i w wysokości przez to prawo określonej, czy też na podstawie indywidualnych decyzji pracodawcy. Do ostatniego z przedstawionych poglądów zmierza - na marginesie zasadniczego wątku sprawy - uzasadnienie wyroku I PK 115/05. Jednakże zdefiniowanie świadczeń dodatkowych nie było celem tego orzeczenia i zasadniczym zagadnieniem rozważanym w sprawie.

Od zdefiniowania pojęcia „świadczenie dodatkowe” z ustawy kominowej zależy rozmiar dozwolonych, Nielimitowanych wypłat socjalnych, bytowych etc. dla osób objętych ustawą kominową poza wypłatą wynagrodzenia, nagrody rocznej i odprawy. Od oznaczenia tego pojęcia zależy też wynik sprawy i zasadność roszczeń powódki.

Sformułowanie takiej definicji wymaga skorelowania art. 5 i art. 11 ustawy kominowej z tekstem rozporządzenia z dnia 21 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, przy uwzględnieniu *ratio* ustawy i przyjmowanych przez nią rozwiązań, a także mechanizmów działania norm prawa pracy. Do tych ostatnich bowiem należy ustawa kominowa, jeśli tylko stosujemy ją wobec zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. I tak z jednej strony art. 5 ustawy kominowej stanowi, że osoba objęta jej zakresem podmiotowym ma prawo tylko do wynagrodzenia zasadniczego; z drugiej strony ust. 2 powołanego przepisu pozwala na przyznanie takiej osobie świadczeń dodatkowych; ust. 3 powołanego przepisu daje zaś możliwość przyznania - poza wynagrodzeniem miesięcznym - rocznej nagrody; natomiast art.12 zezwala na wypłatę odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy. W art. 11 ustawy określono z kolei, iż świadczeniami dodatkowymi, o których mowa w art. 5 ust. 2 są świadczenia z tytułu zatrudnienia, w tym: bytowe, socjalne, komunikacyjne oraz ubezpieczenia majątkowe i osobowe - inne bądź wyższe niż ustalone w regulaminach wynagradzania, w układach zbiorowych pracy oraz odrębnych przepisach. Poza tym z art. 5 ustawy wynika, że świadczenie dodatkowe w techniczno-prawnym tego słowa znaczeniu wymaga jego przyznania. Jest ono bowiem ekstraordynaryjne, nie przysługuje *ex lege*. Nie może przeto wynikać z normy prawa. Układ zbiorowy pracy oraz regulaminy są źródłami prawa pracy z mocy art. 9 k.p. Wszystkie zatem świadczenia o charakterze bytowym, socjalnym, komunikacyjnym oraz ubezpieczeniowym (majątkowe i osobowe), o których mowa w aktach wewnętrznego prawa pracy, są świadczeniami przysługującymi z mocy przepisu odrębnego w rozumieniu art. 11 ustawy kominowej.

Z kolei rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi, oraz trybu ich przyznawania - wydane na podstawie delegacji zawartej w art.11 ust. 3 ustawy - wskazuje, że osobom objętym ustawą kominową mogą być przyznane następujące świadczenia dodatkowe z tytułu zatrudnienia: 1) nagroda jubileuszowa przyznawana nie częściej niż co 5 lat; 2) odprawa pieniężna w razie ustania stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, zwana dalej „odprawą pieniężną”; 3) zwrot częściowych kosztów użytkowania udostępnionego lokalu mieszkalnego, w tym mieszkania służbowego; 4) świadczenia związane z korzystaniem z częściowo odpłatnych usług telekomunikacyjnych; 5) świadczenia z tytułu

dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego, majątkowego oraz osobowego - w wysokości do 25% wyższej niż ustalona w regulaminie wynagradzania, zakładowym lub ponadzakładowym układzie zbiorowym pracy oraz w odrębnych przepisach.

Ponadto rozporządzenie stanowi o wysokości nagrody jubileuszowej i odprawy pieniężnej w razie ustania stosunku pracy jeśli prawo wewnętrzne nie normuje tych świadczeń, a także o podmiotach uprawnionych do przyznania świadczeń dodatkowych. Z zestawienia przedstawionych przepisów i ich systematyki, wynika, że osobom objętym zakresem podmiotowym ustawy kominowej mogą przysługiwać: 1) limitowane wynagrodzenie miesięczne; 2) przyznane świadczenia dodatkowe; 3) przyznana nagroda roczna; 4) przyznana odprawa.

Z korelacji tych przepisów - a przede wszystkim z użytego w art. 11 ust. 2 zwrotu, że świadczenia dodatkowe to świadczenia inne bądź wyższe niż ustalone w prawie wewnętrznym, które nie stanowią wynagrodzenia - a także z faktu, że rozporządzenie jedynie uszczegółowia katalog świadczeń generalnie zdefiniowanych w art. 11 ust. 2, trzeba wywieść, że pozawynagrodzeniowe świadczenia wynikające z regulaminów i układów i przysługujące *ex lege*, nie są dodatkowymi w rozumieniu ustawy kominowej. Nie są bowiem ani inne, ani wyższe, niż ustalone w prawie. Nie muszą być przyznawane. Cechą zaś świadczenia dodatkowego jest jego przyznanie, rozumiane w tym sensie, że wykreowane przez osobę uprawnioną do takich czynności.

Z przepisów ustawy kominowej wynika zatem - powtórzmy to raz jeszcze - iż wszystkie świadczenia bytowe, socjalne, komunikacyjne oraz ubezpieczenia majątkowe i osobowe należne wszystkim pracownikom na podstawie przepisów ich obowiązujących przysługują pracownikom - członkom zarządu oraz głównemu księgowemu bez ograniczeń, o ile są analogiczne do tych, które przysługują wszystkim pracownikom i oczywiście, o ile nie są wynagrodzeniem. Z mocy art. 241²⁶ § 2 k.p. zakładowy układ zbiorowy pracy nie może określać warunków wynagradzania pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy w rozumieniu art. 128 § 2 pkt 2 k.p. Pracownikiem zarządzającym w tym ujęciu jest także główny księgowy.

Zdaniem Sądu Najwyższego orzekającego w sprawie niniejszej przepisy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi, oraz trybu ich przyznawania nie mogą zmieniać *ratio* art. 11 ustawy kominowej, a oznaczają jedynie, że: 1) przekroczenie wypłat

świadczeń wynikających z aktów wewnętrznych pracodawcy dla osób objętych ustawą kominową nie może być wyższe niż o 25%, 2) wartość owego przekroczenia stanowi świadczenie dodatkowe w rozumieniu ustawy kominowej, 3) limit 12 miesięcznego wynagrodzenia nie dotyczy świadczeń układowych (regulaminowych) w wysokości ustalonej w tych aktach wewnątrzzakładowych, gdyż nie są one świadczeniami dodatkowymi w techniczno-prawnym znaczeniu tego zwrotu, 4) do kwoty limitu miesięcznego wynagrodzenia zawsze wchodzi - w stosunku do osób zarządzających, w tym głównego księgowego - nagroda jubileuszowa, a to z uwagi na treść normatywną art. 241²⁶ k.p. i kwalifikację nagrody jubileuszowej jako wynagrodzenia.

Maksymalna wartość świadczeń dodatkowych przyznawanych pracownikowi objętemu ustawą kominową nie może przekraczać dwunastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego dla ustalenia wynagrodzenia miesięcznego takiej osoby. Do kwoty tego limitu nie są zaliczane świadczenia wypłacane na podstawie prawa wewnątrzzakładowego, które są analogiczne dla wszystkich pracowników i nie są wynagrodzeniem. Tylko świadczenia dodatkowe (a zatem inne lub wyższe od powszechnie należnych) wymagają przyznania i ograniczeń co do wysokości tych świadczeń wynikających z art. 11 ust. 2 ustawy kominowej. *Ad casum* nie stanowi zatem świadczenia dodatkowego odprawa emerytalna, która powinna być powódce wypłacona w całości. Tak też trafnie sprawę rozstrzygnął Sąd Rejonowy.

Odmienne zaś ocenić trzeba prawo powódki do nagrody jubileuszowej. Odmienność ta wynika z faktu, iż aktualnie nagroda ta jest oceniana jako składnik wynagrodzenia. Mimo to ustawodawca w powołanym wyżej rozporządzeniu uznał ją za świadczenie dodatkowe. Nagroda jubileuszowa dla członka zarządu i głównego księgowego nigdy nie będzie zatem wynikała z zakładowego układu zbiorowego pracy i musi być mu przyznana odrębnie (art. 241²⁶ k.p.). Nagroda jubileuszowa, mimo że powszechnie jest uznawana za składnik wynagrodzenia, w rozumieniu restrykcyjnej ustawy kominowej jest świadczeniem dodatkowym i podlega limitowi ustalonemu w ustawie. W tym zakresie zatem rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego jest także prawidłowe.

Jedynie na marginesie trzeba zaznaczyć, iż Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę w granicach zaskarżenia. Żadna ze stron na żadnym z etapów postępowania nie kwestionowała ustaleń faktycznych sprawy i nie zarzucała naruszeń prawa procesowego. W sprawie niniejszej powódka miała prawo do nagrody jubileuszowej tylko z

uwagi na przejście na emeryturę i na zasadzie „przyznania”, co wymagało kwalifikowania takiej nagrody jako świadczenia dodatkowego. Taka ocena prawna wymuszała zastosowanie do nagrody jubileuszowej limitu wprowadzonego art. 11 ust. 2 ustawy kominowej. W sprawie o przyznanie nagrody jubileuszowej przez organ uprawniony istotne powinno być także i to, czy między wypłatą poprzedniej i aktualną wypłatą nagrody jubileuszowej minęło 5 lat, czego wymaga rozporządzenie. Żadna jednak ze stron sporu ustaleń Sądu w tym zakresie nie kwestionowała i nie zarzucała Sądowi naruszenia przepisów w tym zakresie. Stąd też zagadnienie to pozostaje poza analizą Sądu Najwyższego orzekającego w fazie postępowania kasacyjnego.

Z tych względów orzeczono na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. jak w sentencji. O kosztach orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c., art. 99 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.; zaś o wysokości tych kosztów na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

=====